

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
		széri hirdetéskor					
	ft	krft	krft	krft	krft	krft	kr
10/16	lap	14	36	70	120	160	200
8/16	"	7	18	35	60	80	100
4/16	"	3	9	17	30	40	50
2/16	"	1	75	450	875	15	25
1/16	"	190	225	440	750	10	12

Többzöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főtér gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Mi sors érheti vetéseinket?

Szeptember 17-én kisétáltam a monostori gaz-
dasági intézet kertjébe, a hol a főkertész, Ritter Gusztáv úr, panaszolja nekem, hogy az idén is bizonyos her-
nyók pusztítják a káposztát, a melyek azonban a ta-
valyi káposztapillangó hernyóitól lényegileg különböz-
nek. Erre egy pár hernyót és egy bábót hozatott elő,
a melyekben legnagyobb meglepetésemre a hirhedt ve-
tési mezöngy, *Agrotis segetum* W. V., hernyó-
it és bábját ismertem föl. Hirhedtnek nevezem, mert
alig hiszem, hogy szomoruan ne emlékezzenek a gazdák
az 1852. évre, a melyben Felső-Magyarország több
megyéjének vetéseit ezen hernyók tették tönkre.

Noha a vetési mezöngy kiválóan a rozsot és a bu-
zát támadja meg tömegesen, mindazonáltal található a
káposzta féléken, a repczén, a répán, a burgonyán, sőt
a dohányon is. Jelenleg a káposztát pusztítja, de ki
áll jól azért, hogy innét kedvencz tanyáira, a vetésekre,
át nem vándorol? A tudatosan intézett óvás még senki-
nek sem vált kárára, azért igyekszem előadni ezen rova-
rok természetét és mindazt, a mit a tudomány és gyakor-
lat kiirtásukra vagy legalább is szerfeletti elterjedé-
sük meggátlására eddigelé ajánlt és megpróbált.

A vetési mezöngy, *Agrotis segetum* W.V., a pik-
kelyröpüek közé tartozó éji lepke. (Noktua.)

Megnőtt hernyója 1 1/2" hosszú, erős tollszár vas-
tagságu, hengerded, hátul vékonyabb; nyolcz pár láb-
bal, egymint 3 pár körömlábbal s 5 pár bőrláb-

bal; teste sima, csupas; színe homályosszürke és barna;
reggel, midőn a hernyó jól van lakva, áttetsző zölde; a
hátán, testének egész hosszában látható egy halovány,
mindkét oldalán sötétebb vonallal szegélyezett sáv és e
mellett van minden gyűrűn négy haloványfekete pont.

E hernyó többnyire éjjel pusztít; nappal ritkán látha-
tó, mivel levelek és göröngyök alá rejtődzik; az általa
ellepet földeken közönségesen sok kis lyukat lehet lát-
ni, a melyek tartózkodási helyét jelölik; itt minden
egyes ásótúrással 5-10 hernyót is lökhetünk ki.

A hernyók augusztus végén, vagy september ele-
jén bujnak ki a petékből, melyeket a lepke 10-14 nap-
pal előbb a földbe rakott. Eleintén, az őszi hiányá-
ban, különféle növények gyökereivel élnek, később szept-
ember derekán és októberben, midőn már az őszi ve-
tés csirázik, ennek zsenge gyökereivel táplálkoznak. A
tél közeledtével 2-3" mélységre a földbe furakodnak, a
hol ki is telelnek. Tavasz kezdetén kimásznak téli üre-
geikből s egy ideig még az őszi vetések gyökerein
s levelein tengődnek, a nélkül, hogy az ekkor már
meggyökeresedett erősb vetéseken tetemesb kárt okoz-
nának. Május végén vagy junius elején átbáboznak,
a mi szintén a földben, egy kis üregben történik;
négy hét mulva pedig előtörnek — a barna bábokból
— a kifejlődött lepkék.

A lepkék színezete szennyesszürke s sötétbarna vagy
föld színű, kivéven az ülés közben eltakart hátsó szárnya-
kat, melyek fehér szürkék vagy téjszínűek; a felső szár-

nyak mindegyikén egy feketés kis gyűrű és egy csap-alakú folt látható.

Nevezett rovar főleg az északi országokban, nevezetesen északi Németországban, Porosz-, Lengyel- s Oroszországban otthonos, hol sokasága által a vetésekben gyakran roppant pusztítást okoz. Hazánkban, a földeken és kertekben, gyéren találhatók. Az 1852-ik esztendőben felső-Magyarországban elszaporodása által óriási kárt okozott, az őszi vetéseknek nemcsak leveleit, de gyökereit is bámuiandó rövid idő alatt tökéletesen felemésztette. A falukon a kerteket sem kímélte, ezekben a virágokat, füveket és dudvákat érintetlenül hagyta s kiválóan a konyhaveteményeket lepte el. Megemlítésre méltónak tartjuk még azon körülményt, miszerint a hernyók az általuk ellepített vetésről a szomszéd földre, mely vizárok által el volt választva, az árkon keresztül fekvő egyes kákaszára-
kon vándoroltak át, miért is a veszélyben forgó vetést, az észrevett természetes hidak eltávolítása által, nagyrészt megmenteni lehetett.

Annak okát, hogy ezen hernyók 1852-ben oly rendkívül megzsaporodtak, kétségtelenül az év időjárásában kereshetjük; mert azon évek szokatlan száraz s rendkívül hű nyara, valamint hosszú ősze, mely december 15-ig tartott, midőn a szántóföldeken még viruló növényeket is lehetett látni, nevezett rovarnak kifejlődését tetemesen előmozdította.

Ezen veszedelmes ellenség kiirtására többféle módot ajánlanak, melyek közül Künster és Kollár ajánlatai legszokottabbak, ezekből néhányat ide is jegyezzünk. Ilyen a hernyóknak éjjel, lámpafénynél történő összeszedése, a nappali nyomozás és öldöklés rejtekhelyeikben, a mire egy kis lapát jó szolgálatot tehet. A tökéletesen kifejlődött rovaroknak vagyis lepkéknek kipusztítására czélszerűnek mutatkoztak az éjjeli csaltüzek és az ezek körül szállongó lepkék elfogdosása és elégetése.

Óvszerű szolgálhat: a vetések körüli burjános területek vagy esetleg tarlók 1—2° szélességre való fölshántatása; jókori, becsületes megművelése a földnek, különösen szántás által, a mi után a barázdákat hengerkerekekkel megjáratjuk s keményre összenyomjuk. Minthogy a lepkéket, de különösen a bábókat bajos kipusztítani, mivel ezek a földben fekszenek és pedig oly időben, midőn a szántóföldeket forgatni nem szokás, azért gondoskodni kell oly módokról, melyek által vagy a petéket, vagy az azokból kikelt hernyócskákat, mielőtt még valami kárt okoz-

hattak volna, kiirtani lehetne. E végre ajánlanak némelyek: keserű füveket vízben jól megfőzni, a letöltött keserű vízben sok konyha- vagy salétromsót feloldani, a vetőmagot jól meglocsolni, vagy egy ideig az oldatban áztatni s azután megszáritani.

A kir. svéd tudóstársaság értekezéseiben a búzaüszög ellen az javaltatik, hogy az elvetendő búzámag szétterítettén, $\frac{1}{8}$ rész oltott mézszel meghintessék, cséplés által a mézszel jól összekevertessék, azután zsákokba rakatván s jól beköttetvén a szérűbe szalma alá tétessék, három nap múlva, midőn ezen keverék jól átmelegült, a búza a mézszel együtt, csendes időben, elvettessék. Nagyon valószínű, hogy ezen előkészítési mód által a búzát, valamint minden más gabnaneműt is, egyszersmind a hernyók pusztításaitól is megóvni lehetne, a mennyiben a maggal elvetett mézszelnek maró ereje a hernyóknak csakugyan ártalmas.

Tapasztalták, hogy a hernyók főképp a korábban bevetett, vagy pedig lóganéjjal trágyázott földeken nagy mennyiségben mutatkoztak. Ennek oka azon körülményben rejlik, hogy a lepkék természeti ösztönükénél fogva szeretik a korábban megmunkált földekbe rakni petéiket, mivel ott a porhanyó talajban fekvő peték a melegítő napsugarak hatásának inkább ki vannak téve, a kikelt fiatal hernyók pedig azonnal föl találják tápszerűket; úgy a lótrágyás földekbe is örömmel tojnak azon okból, mert a meleg lótrágya a hernyók kikelését nagyon előmozdítja. Hol tehát a vetési mezőny aggodalmat ébresztő mennyiségben mutatkoznék, ott úgy a lótrágya elmellőzése, mint a szántóföldek későbbi megmunkálása is nagyon tanácsolható, minthogy a később bevetett földekben a hernyók kikelésükkor tápszerű hiányában elpusztulnak.

Hogy a szántóföldek széleire elvetett kendermag, vagy a veszélyeztetett földbe dugott fiatal fenyők mit sem használnak, az magától értetődik.

Közli: Parádi Kálmán.

A gazdasági szakoktatás szervezésének kérdéséhez.

A főméltóságú földművelési m. kir. ministerium gazdaszakoktatásunk megfelelőbb szervezését tüzvén ki célul, ez ügyben még pár hóval ezelőtt részletezett kérdő pontokat küldött szét gazdasági tanintézeteink s gazd. egyleteink igazgatóihoz oly felhívással, hogy ezek a kérdő pontokra megfelelőleg, ezen ügyben tüzetes véleményeket és javaslatokat tegyenek, hogy így a befolyó adatok és tájékoztató pontok alapján a fontos kérdést aztán egy szakértők-

ből öszszehivandó enquette annál megfelelőbb és helyesebb tapintattal megoldhassa.

Alább következő észrevételeimet és illetőleg javaslatomat előterjesztettem volt még akkor, midőn a szóban forgó ministeri leirat és az erre készült igazgatói memorandum egyik tanári ülésünken tárgyalatott. Előterjesztésemet a tanári kar általános helyesléssel fogadta, s az jegyzőkönyvbe iktattatván, illetékes helyére: a ministeriumhoz felterjesztetett. Jónak látom azonban ez eszmét a lapok útján is tágabb körű forgalomba hozni, remélvén, hogy a gazdasági szakoktatás iránt érdeklődők és ennek kilátásba helyezett szervezésére közvetlen vagy közvetett befolyással bírók egyike-másika ez uton is megismerkedik az eszmével és így időt nyer azt saját gondolatjában jól meghányi és érlelni.

Előterjesztésem a min. leirat azon sarkalatos pontja körül forog, mely a felsőbb gazd. tanintézeteinkről kikerülő ifjak gyakorlati kiképzetésének hiányát hangsúlyozza, s erre nézve tett észrevételeim és ezekből folyó javaslatom essentiája a következő:

A ministeri leirat azon tétele, mely kiemeli, hogy a felsőbb gazd. tanintézeteinkről kikerülő ifjak gyakorlati kiképzetése nem felel meg azon igényeknek és kívánalmaknak, melyeket azok iránt az életben támasztanak, kétségkívül sajnos tapasztalás. De csekély nézetem szerint, talán kissé sok is volna azt kívánnunk még a legjelesebb intézet jobb készütségű növendékeitől is, hogy azok az intézet végeztével azonnal az élet mindennemű kívánalmainak kifogástalanul megfeleljenek; mert nincsen, s talán soha sem is lesz oly tökéletes intézetünk, mely képes volna elméletileg és gyakorlatilag egyaránt kiképzett, az élet számára egészen kész szakembereket szolgáltatni. Az intézetben szerzett alapismeretek egyrészt a további elméletből, másrészt pedig a gyakorlatból még csak azután egészítendő ki és tökéletesítendő. Erre nézve azonban szükséges, hogy az ifjak tanulmányában ne álljon be azonnal szünet, a mint az intézetből kilépnek, hanem a szerzett alapismeretek evidenciában tartása mellett magukat tovább tökéletesítsék s a gyakorlati életben előforduló jelenségeket kiváló érdeklődéssel és éber figyelemmel kísérik.

Teszik-e ezt ifjaink? Felelet: ez idő szerint a legnagyobb része nem. Tapasztalhattuk mindnyájan, s úgy hiszem, ez nemcsak a mi intézetünkben tapasztalható, hogy ifjaink legnagyobb része az intézetben is nem tudomány szeretből, hanem csak azon kényszerűség nyomása alatt tanul annyit, a mennyit tanul, mert neki vizsgát kell tenni. A tanulást olyan robotnak tekintik, melytől alig várja hogy megmeneküljön, s ha sikerült megmenekülnie, lerázza az iskola porát, s ezzel együtt a tanulás minden további gondját félreteszi. De módjában sincs, hogy tanulását tovább folytathassa és magát tökéletesítse, mert hiányoznak az erre szükséges források. Még a legszükségesebb tankönyvek vagy kéziratok sincsenek meg, mert ezeket az illető vagy meg se szerezte, vagy ha kényszerűségből igen: el-

menetelekor egy pár garasért eladja, tudván, hogy ő most már végzett és többé soha sem kell tanulni. Ennek következménye, hogy az ilyen ifju tanulmányában és továbbképzésében nemcsak megállapodás, hanem tökéletes visszaesés történik, mert azt a keveset, a mit az intézetben tanult, hamarabb elfelejti, mint a mennyi idő alatt megtanulta. Ezenkívül a gyakorlat tünetei sem érdeklik, mert nincs semmi utógondolat vagy serkentő eszme, a mi benne azok iránt érdeklődést keltene. S mindezeknek együtt véve természeteszerű következményük aztán az, hogy az ilyen ifju közönbössé válik s a további önképzéstől, mely őt tökéletesbitené és helyes felfogású szakemberré érlelné, végkép idegen marad. Így aztán természetes, hogy az élet kívánalmainak nemcsak eleinte, de később, s egyáltalában soha sem felel meg úgy, a hogy kellene.

Ezen anomáliának — csekély véleményem szerint — az állami vizsga behozatalával lehetne legsikeresebben elejét venni. Ezen intézmény akként volna rendszeresítendő, a mint az jelenleg az erdészethél fennáll; hogy t. i. az ifjak az intézet végezte és legalább két évi gyakorlatban töltött idő után köteleztetnének ezen vizsgát letenni, hol, természetesen, a fősúly mindig inkább gyakorlati kérdésekre lenne fektetendő.

Ezen intézménynek — véleményem szerint — végzetlen fontossága van, nemcsak a tanulás folytonosítására, hanem visszahat az az előtanulmányokra és utat nyit a további önképzésre és tökéletesbülésre is. Annak tudata ugyanis, hogy neki még egy fő- és szigorú vizsgát kell kiállania, hol az önálló felsőbb szolgálatra képességének jeleit kell hogy adja, serkenteni fogja őt már az intézetben, hogy ne csak kényszerűségből tanuljon és a tanulást ne tekintse robotnak, hanem igyekezzék a tudományokba mélyebben behatolni és igyekezzék öntudatos, tiszta fogalmakra tenni szert. E tudat indítani, sőt kényszeríteni fogja őt, hogy a szükséges tankönyveket és kéziratokat megszeresse és további használatra megtartsa, hogy a tanulás gondját ne akassza szegre azonnal, a hogy az intézettől megvált, hanem meglevő tankönyveiből, szaklapokból és egyéb forrásokból magát tovább tökéletesbitse. E tudat serkenteni fogja őt, hogy a gyakorlat tünetei iránt ne legyen közönbös és aluszékony, hanem azokat kiváló érdeklődéssel és éber figyelemmel kíséje. S végül ezáltal mintegy önmaga keresgeti fel és ismeri meg azon utakat, módokat és forrásokat, melyek a továbbképzésre és tökéletesbülésre vezetnek, s ehez, foglalkozás közben, kedvet és vágyat is kap, míg különben meglehet, hogy végkép közönbös és idegen maradt volna. Így aztán, ha ifjaink az élet mindennemű kívánalmainak az intézet végeztével nem is felelnek meg azonnal, de így mindenesetre ekkor is jobban, mint most, midőn semmi sincs, a mi őket beható gondolkodásra és öntudatos tette serkentené; annál inkább meg fognak pedig felelni ezen két évi önképző gyakorlat után és annál inkább meg fognak felelni később.

Csekély véleményem és illetőleg javaslatom tehát az, hogy a gazdasági szakoktatás célba vett szervezése alkalmával az állami vizsga okvetlenül behozandó volna.

Olyan intézmény ez, mi az államnak semmi költségébe sem kerül, s ez sem utolsó dolog, midőn az ország szűk anyagi viszonyainak érzetében a takarékoságot a minis-teri leirat is épen hangsúlyozza. De eltekintve ettől, a főn-
tebb kifejtett indokok alapján, részemről tökéletesen meg

vagyok győződve, hogy az államvizsga behozatala a gazda-
sági szakképzés mostani eredményét legalább is megkét-
szerezné.

Szekely Mihály.

T A R S A L G Ó.

Világkiállítási levelek.

XVII.

(G. V.) A nemzetközi lókiállítás a programm érte-
mében szeptemberhó 18-án nyílt meg és elődét a szarvas-
marha, juh és sertéskiállítást jóval tulszárnyalta rendezett-
ség és okszerűség tekintetében. Ugy látszik, hogy az ak-
kor a világ minden nyelvén elmondott éles megjegyzések
nem maradtak hatás nélkül, mert az épület nemcsak a
kellő időre teljesen készen állott, hanem czélszerűsége is
őszinte elismerést vivott ki.

Az óriási istálló, mely 458 drb lónak ad helyet pat-
kó alakú faépítményből áll, mely felső és oldalvilágítással
van ellátva; az ablakok egy lelógó zsinór segítségével tet-
szés szerint zárhatók vagy nyithatók. A bejáró kapukon
kívül 48 u. n. segédkapu van alkalmazva, mely tüzveszély
alkalmával a lovaknak rögtöni eltávolítását lehetségessé
teszi. Az állás kétféle, ugyanis szabad állás (ketrecz, loo-
se box) és megkötésre szolgáló állás; az első a középbe-
járáson jobbról balról van elhelyezve, az utóbbi nagyobb-
részt a falak mentén foglal helyet, az összes állásoknak
két ötödrésze szabad, három ötödrésze megkötésre szolgáló
állásból áll. A két sor szabad állás között egy folyosót
találunk, mely a különféle szerszámok, a takarmány elhe-
lyezésére és az ápolók tartózkodásául szolgál; az istállói
őrséget egy főhadnagy és egy hadnagy vezetése alatt negy-
ven méneskatona gyakorolja, azonkívül nyilvános és titkos
rendőrség, valamint katonai tűzörség is működik; a rend-
példás, mi a nevezett közegek megbízhatósága mellett
leginkább lókiállítási főnök, tábornok Nádosy urnak köszön-
hető.

Kifogásolni valót szerény nézetünk szerint csak két
tekintetben az u. n. box-oknál találtunk, melyek 50 frnyi
áruk mellett nem eléggé terjedelmesek és mi legnagyobb
haj, nem elég magasak, ez okból a felállítás beosztásának
kellett segíteni, nehogy mén, kancza mellé kerülve és ter-
mészetes ingerének engedve az alacsony állásokat átugor-
ja és magát vagy a kanczát megsértse.

Mint fentebb említettük 458 állás állott rendelkezés-
re, melyekből Ausztria 254, Magyarország 72, Oroszország
44, Németország 39, Franciaország 35, Olaszország 6,
Egyiptom 4 és Arábia szintén 4-et foglal el. Ez összeál-
lításnál mindenekelőtt két tény tűnik fel, az első a par-
excellence lótenyésztő Angliának teljes kimaradása, a má-
sik a lovakban és hála isten jó lovakban gazdag Magyar-
országnak csekély számaránya! Az eredeti bejelentés ugyan

105 lovat mutatott ki, de még ezen csekély szám is
csakhamar a fentebbre olvadt le, még pedig oly főurak
visszalépése következtében, kiknél bizonyosan nem a költ-
ség volt erre nézve a döntő ok! Lehet hogy az első állat-
kiállítás kedvezőtlen benyomása idáig is elhatott, de bár-
mint álljon a dolog, mindenesetre mélyen kell fájlalnunk,
hogy e kedvező alkalmat illetékes köreink, kellően fel nem
használták. Mellékesen megjegyezzük, miszerint Erdélyből
is négy drb ló volt bejelentve, mely azonban egytől egyig
elmaradt.

Magyarország lókiállításának nagyobb felét a magyar
kir. álladalmi lótenyésztő-intézetek foglalták el, köztük a kis-
béri ménes 5, a bábolnai 6, és a mezőhegyesi 26 drb ló-
val. A kisbéri ménes a telivér angol törzset nem mutatta
be azon okból, mert az anyag Angliából importáltatott, az
erős és nagy norfolki törzsből kiállította a Pride of En-
gland mént, egy Pride és egy Nordstern kanczát, a könny-
nyebb félvér angol törzsből csak két kanczát látunk a gyö-
nyörűen fejlett Virgiliust és a Justice to Kisbér-t. Mig
Kisbér az angol vért, addig Bábolna az arabs vért tünte-
ti elő különböző fokozataiban, az arab telivér törzs három
képviselő által van representálva, u. m. Mehemed Ali, Ag-
hil Aga és Mahmud Mirza, a három közül az utóbbinak
nyújtjuk a pálmát, a félvér arabok közül legszebb Merops
a mén, a Tadnor és Hamad nevű kanczák közül az utób-
binak adunk elsőséget. Legnagyobb ménesünk a mezőhe-
gyesi kilencz különböző irányu félvértörzset tenyészt, me-
lyek egy-egy mén és két-két kancza által vannak képvil-
selve. Gazdasági tekintetben legérdekesebb az igás törzs,
mely apai részről norfolki, anyai részről irlandi s normann
vérből származik és a nehéz Nonius törzs normann vérből,
mely munkaképes, erős, de viszonyainkhoz képest nem
tulnehez lovakat szolgáltat. A könnyebb Noniustörzs
közepes igás lovakat hoz létre, a nehezebb angol törzs kö-
zép hintós és tisztai lovakat, a könnyebb angolfélvér gyors
kocsi és huszár lovakat. A keleti félvér is két különböző
törzsből fordul elő: a nehezebb Gidran ménes, mely álta-
lános feltűnést okoz és pompás munkás lovakat szolgáltat
— és a könnyebb általánosan ismert Schagya ménes. A
spanyol eredetű Majestoso szűkebb hazánk sík vidékein
sokszoros alkalmazásra talál, miglen az u. n. karati törzs
— a Conversanók — már a jövő év elején Fogarasra fog
áttétetni, hogy ott egy önálló erdélyi államménésnek alap-
ját képezze. Hazai lótenyésztő-intézeteink itt csak röviden
vázolt kiállítás a szakemberek osztatlan tetszését vivta ki
s az egyidejűleg kiosztott rövid de velős röpirat ménes-

osztályunknak okszerű működését a legelőnyösebben mutatja be.

A magánosok közül Gr. Waldstein János érdemel figyelmet, ki 25 éves Gambia kanczáját állította ki, utolsó 6 csikójával — a tisztas öreg 20 utódot szült és még ma is ép, étkes és egészséges! Vele szemközt Gr. Sándor Móricz jó nevű ménesét látjuk négy fiatal képviselő által feltüntetve, mellette a lángi Zichy ménes 3 gyönyörű ménje, végre Gr. Andrásy Gyula tőke-terebesi tenyészetének termékei és Szüllő Géza két szép kocsilova. Az állami loyak hosszú során innen Gr. Stubenberg székelyhidi ménese — 4 drb — foglal helyet, ezental a debreczeni 4 spanyol eredetű ló van felállítva. Megemlítjük még Appel Gustáv angol ménjét, báró Riese Stallburg szép paripáját — az összehasonlításokat ismertetésünk befejezésére tartván fenn!

K i m u t a t á s a világiállításon kitüntetést nyert erdélyrészi kiállítókról.

(Vége.)

A IV. csoportban, vagyis a táp- és élvezeti szerékért, melyek szintén a gazdasági termelés körébe tartoznak:

- 1) Almássy Lajos, Marosvásárhely, borok: érdemérem.
- 2) Apor Károly báró, Marosvásárhely, borok: érdemérem.
- 3) Arzt Pál, Brassó, borok: dicsérő oklevél.
- 4) Bánffy György gróf, borok: érdemérem.
- 5) Bánffy Albert báró, borok: dicsérő oklevél.
- 6) Bartha János, Kolozsvárt, bor: dicsérő oklevél.
- 7) Bethlen Sándor gróf, borok: érdemérem.
- 8) Bethlen Camillo gróf, bor: dicsérő oklevél.
- 9) Bethlen Gábor gróf, bor: dicsérő oklevél.
- 10) Bornemisza János báró, borok: dicsérő oklevél.
- 11) Budacker Gottlieb, Lekencze, borok: dicsérő oklevél.
- 12) Erdélyi gazdasági egylet: diszokmány.
- 13) Erdélyi pincze-egylet: haladási érem.
- 14) Földváry Ferencz, küllőmegyei borok: érdemérem.
- 15) Gerendi István, Sövényfalva, borok: érdemérem.
- 16) Grün Izidor, Maros-Ujvár, borok: érdemérem.
- 17) Kemény István báró, Csombord, borok: érdemérem.
- 18) Kenyeres Károly, Brassó, szeszes italok: érdemérem.
- 19) Kinizsi Pál, Szász-Csávás, borok: dicsérő oklevél.
- 20) Lengyel Ádám, Torda, borok: érdemérem.
- 21) Máriaffy Albert, Gyulatelke, borok: dicsérő oklevél.
- 22) Medgyesi borkiviteli társulat, borok: dicsérő oklevél.
- 23) Mikó Imre gróf, Kolozsvár, borok: haladási érem.
- 24) Mutzig Mátyás, Brassó, szalámi: dicsérő oklevél.

25) Schuster József, Nagy-Szeben, borok: dicsérő oklevél.

26) Sámi László, Kolozsvár, borok: érdemérem.

27) Telegdi Márton, Szilágy-Somlyó, borok: dicsérő oklevél.

28) Teleki Gusztáv gróf, borok: dicsérő oklevél.

29) Teleky grófné, Kendi-Lóna, sonka: dicsérő oklevél.

30) Vélicska Lajos, Bábolna, szilvrium: dicsérő oklevél.

31) Waller G. J., Brassó, örlemények: dicsérő oklevél.

32) Zell Frigyes, Brassó, borok: dicsérő oklevél.

33) Zeyk József, borok: dicsérő oklevél.

34) Zsigmond Elek, Kolozsvár, borok: dicsérő oklevél.

Mint a nagy-szebeni gyűjteményes borkiállítás tagjai nyertek

érdem érmét:

35) Reisenberger Vilmos.

Dicsérő okleveleket:

36) Bleyer Mihály, 37) Grofner Mária, 38) Keszler József, 39) Koch József, 40) Steiner József, 41) Jikeli Károly, 42) Kreuzer Károly, 43) Macza János.

A közreműködők érmét nyerte pincze-egyleti igazgató Dávid Antal Kolozsvárt.

Gyümölcsizelés

augustus 17, 24, 31 és september 7-én 1873.

IV.

I. Almák.

1. Nyári fűszeres csíkos alma. Az egylet köztelkéről való. Nevének tökéletesen megfelel; közép nagyságu, rövid száru, csészéjénél kissé összeszorított alma. II. rendű.

2. Névtelen. Csapó - Veres kertből. Nagy nyári csikolt alma; alakja kissé lapos; husa porhanyó, savanykás ízű. II. rendű.

3. Névtelen. Csapó - Veres kertből. Alak és nagysága nézve megegyezik az előbbivel, husa azonban keményebb és levesebb. II. rendű.

4. Weisser jungfer Apfel. Csapó-Veres kertből. Feltűnő hosszukás, élénk sárga színű, kemény husu, édes ízű, kevés leveséggel bíró alma. Piaczos gyümölcs. II. rendű.

5. Schmaltz peppin. Csapó - Veres kertből. Reinette-alaku, közép nagyságu, borizú alma; létartalma kevés. II. rendű.

II. Körte.

Belle Bonne. Csapó-Veres kertből. Nagy, feltűnően lapos körte; színe barnássárga, szára rövid. Zamatos, felséges olvadó ízű. I. rendű. Tenyésztése kiválóan ajánlható.

III. Őszi baraczk.

György király. Ezelőtt 3 évvel Horváth kapitánytól, Burjányos-Ó-Budáról izelés végett beküldött György király magoncza Szentgyörgyi Józseftől Házsongártból. Nagy, aranysárgás színű végén kevés vörhenyességgel; felséges ízű, olvadó husu, szálkasság nélkül. I. rendű. Korai voltánál és kitűnő minőségénél fogva tenyésztése kiválóan ajánlható.

IV. Szilvák.

1. Lucas korai szilvája. Az egylet kertjéből. Alak és nagyságra nézve megegyez a besztercei szilvával. Eleven kék zománczczal bevont, felséges ízű szilva; magja feltűnően kicsiny. I rendű. Tenyésztése igen ajánlható.

2. Piros Perdrigon. Szintén az egyleti kertből való. A mostoha időjárás folytán ki nem fejlődhetvén, megízlelni sem lehetett.

3. Admiral Rigny. Az egyleti kertből való. Nagy, hosszukás kerekded, sárga-pirosas színű szilva; ez sem zleltethetett meg.

4. Mayer király. Brassai (Kronstädter) Józseftől. Nagyság és alakra nézve hasonlít a lószemű szilvához, csak kissé két oldalt lapított. Szine napos oldalán feketés, a másik oldalon vereses. Ropogós, kitűnő, édes ízű, tenyésztésre igen ajánlható szilva. Magja kicsiny. I rendű.

5. Damaskusi. Csapó-veres kertből. Kerek, közep-nagyságu szilva, pompás ízű, leves. I rendű. Tenyésztése ajánlható.

6. Violette de Galoppen. Bodor Páltól. Alak és nagyságra hasonlít az előbbihez, minőségre azonban hátrább áll annál. II. rendű.

7. Imperiál. Csapó-Veres kertből. Feltűnő nagy, sárgás, vereses szinnel árnyalt gyönyörű szilva. A mily kedvező a külseje ép annyira ellenkező az íze; ezért csak mint piaczos gyümölcs találhat megfelelő helyen tenyésztésre.

8. Jackson tábornok. Az egylet kertjéből. Nagy, hosszukás kerekded szilva. Szine zöldessárga; íze felséges, leves; magja aránylag kicsiny. I rendű. Tenyésztésre igen ajánlható.

9. Zöld Ringlott. Csapó-Veres kertből. Jóságánál fogva annyira ismeretes és elterjedt szilva, hogy jellemzése felesleges is.

10. Zöld Perdrigon. Csapó-Veres kertből. Kicsiny, zöld színű szilva, íze savanykás. III. rendű.

11. St. Etienne. Brassai (Kronstädter) Józseftől. Nagy hosszukás kerekded szilva. Szine zöldes; íze kellemes édes. I rendű. Tenyésztése ajánlható.

12. Olasz szilva. (Nagy Fellenberger) Brassai Józseftől. A beküldött példányok még nem voltak teljesen megérve. Különben ismert és elterjedt szilva.

13. Török szilva. Brassai Józseftől. Feltűnően hosszú, sötét kék zománczczal bevont szilva. II. rendű.

14. Névtelen. Kis sárgás-zöldes színű, igen édes ízű szilva. III. rendű.

Az augusztus 24-iki gyümölcsizelés alkalmával Brassai József ur egy általa már 13 év óta termelt kávénövény magvából készült főzetet mutatott be izelés végett, melyet ő és családja mióta megízleltek s jó ízéről, valamint egészséges voltáról meggyőződtek, annyira megkedveltek, hogy azóta mind ezt használják. Hatása épen ugyanaz a mi a másféle kávéé (coffea arabicaé); termékenysége ropant nagy, úgy hogy megfelelő talajon kedvező időjárás mellett ezerszeres termést is hozhat.

Ez a növény az u. n. k á v é b ü k k ö n y (Astralagus

boeticus). Kertekben, mezőn egyaránt megterem; közepkötöttségű, jó erőben levő meleg talajt kíván, melyet már összel jó mélyen felásunk vagy felkapálunk s tavasszal szintén jól felporhanyitunk és simára gereblyézzük. Vetése Ápril végén vagy Május elején történik $1\frac{1}{2}$ — 2 lábnyi sorközökben 2 hüvelyknyi távokra s igen csekélyen hozandó a föld alá. Nyirkos földben már 6—8 nap múlva kikél, gyorsan nő s a késői fagyot igen jól kiállja. Május közepén vagy végén, vagyis mikor már szépen kikelt, egy gyenge kapálást vagy gyomlálást nyer, nehogy a gyom által ellepessék. Ezután csakhamar virágozni kezd. Később a szűkséghez képest még megkapáltatik vagy meggyomláltatik, egy szóval tisztán tartatik. Julius vége felé már a hüvelyek, melyekben a mag rejlik, érni kezdenek s a mint érnek azonnal leszedendők, s így folytatandó ez minden harmadik napon. Augustusba aztán az utolsó betakarítása is megtörténik. Termése mint fentebb is jelezve van igen nagy. A leszedett hüvelyeket árnyékos szellős helyen jól meg kell szárítani, mert a mag igen nehezen jön ki a hüvelyből, aztán erős zacskóka téve jól kisulykolni. A magvakat még ezután is egy pár hétig szellős helyre tesszük és jól kiszárasztjuk; s tovább is száraz helyen tartjuk el a felhasználásig.

Ezen kávé is épen úgy mint a másfélét meg kell pergelni, csak hogy aztán elkészítésekor nem feltölteni, hanem megfőzni kell. Pótkávéul legjobban talál hozzá a siciliali.

A kik kísérletet óhajtanak tenni ezen kávénövény termesztésével, maggal szívesen szolgál Brassai (Kronstädter) József ur; lakása Kolozsvárt Kül-Monostorutza. Egy fontnak az ára 60 kr. o. é. - ben.

Pályázati hirdetések.

I

A hradeki földmives iskolánál üresedésbe jött segédtanári állomásra f. é. august. 2-án 11768 sz. a. kiírt pályázat eredményre nem vezetvén, ez állomás betöltésére ismét pályázat hirdettetik.

Az állomással évi 800 frt. készpénz fizetés és szabad lakás van összekötve.

A pályázni kívánók kötelesek kimutatni:

1. Betöltött 24 éves életkort, jó egészségi állapotot, és erkölcsi magaviseletet.

2. A főgymnásium vagy főreáltanoda jó sikerrel végzését, és a tót nyelv tökéletes ismeretét.

3. Mezőgazdasági és erdészeti képzettségüket, mely utóbbi szakmára különös súly fektettetik.

A kellőleg felszerelt folyamodványok f. évi Október hó 15-eig a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. ministeriumhoz nyújtandók. Oly egyének kik már tényleg foglalkoztak tanítással elsőbbséggel birnak. — Az alkalmazás egyelőre ideiglenesen történik és az alkalmazott egyén csak egy jó sikerrel kiállott próba év után fog véglegesen kineveztetni. —

Budapesten 1873 évi Szeptember hó 15-én.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi magy. kir. ministeriumtól.

II.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministerium által, a magasabb gyümölcs- és konyhakertészeti szakképzettség terjesztése céljából Nagyméltóságú gróf Zichy Ferencz ur Pozsonymegye pusztá-földemesi gyümölcs- és kony-

hakertészetében — mely Richon főkertész vezetése alatt francia berendezés szerint mintaszerűleg kezeltetik — szervezett két kertésztanonczai állomás üresedésbe jövén, annak betöltése tekintetéből újabb nyilvános pályázat hirdettetik a következő módokat mellett:

1) Pályázhat a 18-ik évi életkort betöltött minden oly feddhetlen erkölcsű ifju, ki némi gyakorlati előképzettségen kívül a kertészetből, valamely földmives iskolán, kertészeti intézet vagy gazdasági tanintézetben elméleti oktatást nyert, s ezt okmányokkal igazolni tudja. Kitünőbb bizonyítványok alapján folyamodóknak előny adatik.

2) A képzési időszak két évre terjed, az esetre azonban, ha kitünőbb előmenetel tanúsítatnék, a ministerium esetleg a tovább képzetéséről is a körülményekhez képest gondoskodand.

3) Köteles a tanonczkép felveendő ifju mindazon munkát, melynek végrehajtásával a főkertész által megbízatik, teljesíteni, s magát a kiszabott munka és életrendhez szorosan alkalmazni.

4) Az alkalmazandó ifju állami ellátás és élelmezésben részesül.

5) A kellően felszerelt folyamodványok (keresztlevél, erköcsi bizonyítvány, az előképzettséget igazoló bizonyítványok) legkésőbb f. évi október 15-ig a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministeriumhoz nyújtandók be.

6) A kiképezetési időszakot jó sikerrel végzett ifjak gazdasági intézeti kertészi állomások esetleges betöltése alkalmával a ministerium által előnyben fognak részesíteni, a nélkül azonban, hogy az illetők alkalmazására nézve minden viszonyok közt kötelezettség vállalatlának.

Kelt Budapesten, 1873. szeptember hó 13-án.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministeriumtól.

TARTALOM: Mi sors érheti vetéseinket? — A gazdasági szakoktatás szervezésének kérdéséhez. — Társalgó. Világkiállítási levelek XVII. — Kimutatás a világkiállításon kitüntetést nyert erdélyrészi kiállítókról. (Vége.) — Gyümölcsizelés aug. 17, 24, 31 és sept. 7-ikén 1873. — Pályázati hirdetések I. II. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **VÖRÖS SÁNDOR.**

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárookban										
Kolozsvár	septem. 25	670—690	550—570	435—445	150—140	470—500	130	120	1000	22
Nagy-Várad	septem. 9	520—700	450—490	380—430	150—170	440—500	105	80	950	24
Maros-Vásárhely	septem. 18	500—590	440—460	370—400	110—120	—	220—240	150	1050	18
Károly-Fehérvár	septem. 20	580—590	425—450	420—430	160—175	—	170—175	100—130	1000	20
Nagy-Szeben	septem. 9	620—687	547—600	467—507	107—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	septem. 5	454—708	585—600	434—468	154—160	550—560	—	—	—	20
Besztercze	septem. 2	540—600	490—520	380—400	100—110	440—460	120—160	80—100	750	20
Nagy-Enyed	septem. 11	560—600	500—520	400—460	125—140	—	190—200	40—50	1100	16
Szamosujvár	septem. 8	520—620	400—440	400—420	110—120	—	160	50	1200	20
Deés	septem. 12	600—620	500—540	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15
Torda	julius 15	660—800	620—680	440—460	290—200	—	190—200	75—100	800	18

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 75 frt 50 kr. Ezüst árkelet 108.10.

Bécsi marhavásár: Felhajtattott 4751 drb hizó ökör. — A forgalom élénk; az árak 30—37¼ frt közt váltakoztak.

Hirdetések.

Jelzalog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól a legmagasabb öszszegig 6% kamat 1% törl. illetőleg 7%-al 32 évi törlesztésre (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda Kolozsvárt, óvár, bástyauteza 6. sz.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig. (3.) (35—48.)

Eladó kosok.

Tisza László ő nagysága mező-n.-csáni gazdaságában több számfeltti $\frac{4}{8}$ és $\frac{5}{8}$ vér **Linkoln faj kos eladó.**

Megtekinthetők és megvehetőek Mező-N.-Csánban, az ottani tisztartósnál.

M.-N.-Csán, sept. 18. 1873.

Voditska János,
tisztartó.

(18)

(1—3)

Jószág-bérbeadás.

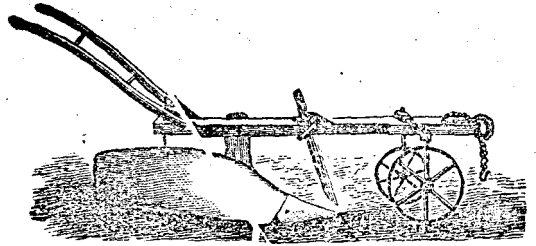
Kolozsmegye alsó kerületében fekvő **N.-Sármás** az 1874-dik év ápril hó 24-től kezdve hat, esetleg több évre haszonbérbe kiadó lévén, a vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy Kolozsvárt lakó orsz. ügyvéd **Frits Albert** urnál a feltételeket előre is megtudhatják. Áll ezen fekvő jószág **3846** katasztrális hold tagosított szántó, kaszáló, s a legjobb **marha legelő földekből**; el van látva mindennemű lakó és gazdasági épületekkel; a Kolozsvárról Sz.-Régenig vezető csinált ut mellett, s Kolozsvárról öt óra távolságra fekszik, más birtokos a községben nincsen, **gabona termesztésre és marha tenyésztésre első jószág a Mezőségen.**

(17.)

(2—3)

GUBITZ ANDRÁS

utódjai
gazdasági gépgyára.

Van szerencsénk a t. gazdaközönség szives figyelmét gyárunk készítményeire általában véve ezennel felhívni.

Különösen ajánljuk a t. gazda közönségnek a czél szerű és szilárd szerkezete által, magának jó hirtet szerzett eredeti **Gubitz ekéket** (öntött fejtű eke acél szántóvassal és vert vasekék acél szántóvassal), **mélyítő ekéket s kettős ekéket, magtakarókat, kapáló és töltőgető ekéket, Howard-féle és Skott boronákat** sat.

Képes árjegyzékkel megkeresésre mindenkinek bérmentve szolgálunk.

A megkereséseket kérjük Gubitz András utódjai gazdasági gépgyárának Pesten Lipótutca 41. sz. czim alatt eszközölni, s a megrendeléseknek gyors és pontos teljesítését mindenkor kötelességünknek ismerendjük. (12.) (9—12.)

Egész tisztelettel:

Gubitz András utódjai.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvárt

(1)

(alapítva 1865-ben)

(18—24)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társaságra vagy az egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házberendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekén kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárookra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárokra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczkolódás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a Victoriánál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezekén kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy lértelhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradék összegek, temetkezési költségek biztosítása, ugy túlélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereségben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt.

Wagner.

Szász.